

KALASUITSUTAJA III

EESSÕNA

See kutsestandard sisaldab asjaomaste institutsioonide poolt kokkulepitud nõudeid kalasuitsutaja III kvalifikatsioonile.

Kutsestandardi kavandi koostas Toiduainetööstuse ja Põllumajanduse Kutsenõukogu juurde moodustatud kalatööstuse töörühm koosseisus:

Maie Kreek	Eesti Kalaliit
Helgi Pärn	Eesti Mereakadeemia
Helgi Lunina	AS Maseko
Hille Kõrm	AS DAGOtar
Marika Urke	AS Hako
Tiina Pokkinen	Viru Kalatööstuse OÜ
Ülle Parbo	Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus

Ajavahemikus 5. – 30. oktoober 2001.a. viidi läbi kutsestandardi arvamusküsitlus, millesse kaasati 19 ettevõtte ja koolitaja esindajad Eesti erinevatest piirkondadest. Kalasuitsutaja III kvalifikatsiooni sisaldava kutsestandardi lõppredaktsiooni koostamisel on eeltoodud töörühm arvestanud kutsestandardi kavandi kohta arvamusküsitlusel tehtud ettepanekuid ja märkusi.

Kutsestandardi koostamisel on arvestatud Soome kutsekvalifikatsiooninõuetega (näyttötutkintojen kuvaukset)

Kalasuitsutaja III kvalifikatsiooni sisaldav kutsestandard kinnitati 13. detsembril 1999. a. Toiduainetööstuse ja Põllumajanduse Kutsenõukogu otsusega nr. 2. Nõuded kalasuitsutaja III kvalifikatsioonile on koostatud uustöötlusena.

Kalasuitsutaja III kvalifikatsiooni sisaldav kutsestandard on kinnitatud 16. novembril 2001 a. Toiduainetööstuse ja Põllumajanduse Kutsenõukogu otsusega nr 6.

Kutsestandardis sisalduv kutsekvalifikatsioon on kantud kutseregistrisse.

1 KASUTUSALA

- 1) töötajate kvalifikatsiooninõuete määratlemine
- 2) õppekavade, koolitusprogrammide väljatöötamine
- 3) eksaminõuete väljatöötamine, kutsekvalifikatsiooni tõendamine ja hindamine
- 4) aluse andmine rahvusvaheliste kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide võrdlemiseks

2 KUTSEKVALIFIKATSIOONISÜSTEEMI TERMINID

Kutsestandard – dokument, mis määrab kindlaks kutsekvalifikatsioonist tulenevad nõuded teadmiste, oskuste, vilumuste, kogemuste, väärtushinnangutele ja isikuomadustele.

Kutsekvalifikatsioon – antud kutsealal nõutav kompetentsuse tase, mida tunnustatakse kas reguleeritud, ajalooliselt või rahvusvaheliselt kujunenud nõuete alusel. Kõik kutsed ei eelda kutsekvalifikatsioonide fikseerimist I kuni V tasemeni. Iga konkreetse kutse kvalifikatsioonid määratleb kutsenõukogu.

Kalasuutsutamise kutsealal on kutsekvalifikatsioonisüsteemis III kutsekvalifikatsioon. I tase – lihtsate tööülesannete täitmine sarnastes olukordades; põhilised kutsealased oskused ja teadmised on omandatud enamasti läbi koolituse; vajadusel juhendatakse töö käigus; vastutab oma tööülesannete täitmise eest.

II tase – põhiliste tööülesannete täitmine erinevates olukordades; lisaks kutsealastele oskustele ja teadmiste omab vilumust ja kogemust; töötaja töötab iseseisvalt; vastutab oma tööülesannete täitmise eest.

III tase – keerukate tööülesannete täitmine erinevates ja vahelduvates olukordades; omab kutsealast meisterlikkust; valmisolek kutsealaste oskuste ja teadmiste edasiandmiseks või laialdased kutsealased oskused ja teadmised on omandatud läbi koolituse; valmisolek korraldada ressurside jagamist ja teiste tööd ning vastutada selle eest.

IV tase – erinevate, keerukate, analüüsimist ja otsustamist eeldavate tööülesannete täitmine muutuvates olukordades; laialdased kutsealased teadmised ja oskused, millele lisanduvad kogemused ja vilumused või juhtimisalased teadmised; korraldab ressurside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest.

V tase – teadmiste laiendamist, probleemide lahendamist, teaduslike teooriate ja mõistete rakendamist, olemasolevate teadmiste süstematiseerimist, edasiarendamist ja õpetamist eeldavate tööülesannete täitmine muutuvates olukordades, kõrgel tasemel kutse- ja erialased teadmised, oskused, millele lisanduvad kogemused ja vilumused või juhtimisalased teadmised; korraldab ressurside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest.

Kutseoskused

Üldoskused ja -teadmised – tegevusvaldkondi läbivad nõuded üldistele oskustele ja teadmiste.

Põhioskused ja -teadmised – kutsealal tegutsemiseks vajalikud nõuded oskustele ja teadmiste.

Erioscused ja -teadmised – nõuded oskustele ja teadmiste, mis on seotud spetsialiseerumisega.

Lisaoskused ja -teadmised – soovituslikud oskused ja teadmised, mis toetavad ja laiendavad kutseoskusi või seonduvad lisakvalifikatsiooniga.

Isikuomadused ja võimed – nõuded kutsealal töötamiseks eeldatavatele isiku- ja isiksuslikele omadustele ja füüsilistele võimetele.

Konkreetsete teadmiste ja oskuste tasemete kirjeldused

Algtase – mõistete, faktide ja põhimõtete teadmine; põhiliste töövõtete valdamine.

Kesktaase – mõistete ja faktide tõlgendamine ja võrdlemine, seoste loomine; mitmekesiste töövõtete valdamine.

Kõrgtase – seostatud faktide alusel analüüsimine, prognoosimine, järeldamine, üldistamine, hindamine; mitmekesiste keerukate töövõtete valdamine.

3 KUTSESTANDARDIGA SEONDUVAD STATISTILISED KOODID

Eesti Majanduse Tegevusalade Klassifikaatori¹ järgi kuulub kalasuitsutamine kala ja kalatoodete töötlemise ja säilitamise valdkonda, kood 159.

Ametite Klassifikaatori² järgi kuulub kalasuitsutaja 8. pearühma pearühma “Seadme- ja masinaoperaatorid”, kood 8271.

4 KUTSEKVALIFIKATSIOON

Eesti keeles:	Kalasuitsutaja III
Inglise keeles:	Fishsmoker III
Soome keeles:	Kalansavustaja III
Vene keeles:	Коптильщик рыбы III

5 KUTSEKIRJELDUS

Kalasuitsutaja III võib töötada kõikides kalatöötlemise ettevõtetes suitsutatud kalatoodete valmistajana või osakonnajuhatajana.

Kalasuitsutaja põhitegevus on mitmesuguste kalaliikide kül- või kuumsuitsutamine, vastavate seadmete teenindamine, suitsutusrežiimide määramine, suitsutusprotsessi reguleerimine ja kontrollimine.

Kalasuitsutaja peab oskama rakendada ennetavaid meetmeid töötlemisprotsessi kriitiliste momentide vältimiseks. Kalasuitsutaja vastutab suitsutusprotsessi õige läbiviimise ja suitsutatud toote kvaliteedi eest ning on võimeline kutsealaseid teadmisi ja oskusi edasi andma.

Töö eeldab head tervist (nägemist), kuumustaluvust, mitteallergilisust erinevate kalaliikide, puidu põlemisel tekkinud suitsu, suitsutuspreparaatide, pesemis- ja desinfitseerimis-vahendite suhtes.

Töö võib toimuda graafiku alusel vahetustega, mis eeldab töötamist ka ööpäevaringselt, nädalavahetustel ja riiklikel pühadel.

Kalasuitsutaja III kutsekvalifikatsiooni taotlemisel on nõutav põhiharidus, soovitatavalt keskharidus ja täiendkoolitus või kutsekeskharidus kalasaaduste tehnoloogia alal.

Mõlemal juhul on lisaks nõutav eriväljaõpe ning praktilise töö kogemus vähemalt 1 aasta.

¹ Statistical classification of economics activities in the European Community (NACE) eestistatud versioon

² International Standard Classification of Occupations (ISCO-88) eestistatud versioon

6 KUTSEOSKUSNÕUDED

6.1 Üldoskused ja –teadmised

- 6.1.1 Majandus – algtase
- 6.1.2 Õigusaktid – algtase
 - 1) kutsealaga seonduvad õigusaktid
 - 2) tööõigus
- 6.1.3 Töökeskkonna ohutus - algtase
 - 1) tööohutus ja tervishoid
 - 2) tule-, gaasi- ja elektriõhusnõuded
 - 3) keskkonnakaitse
 - 4) jäätmekäitlus
 - 5) esmaabi
- 6.1.4 Töögrupi juhtimine – algtase
 - 1) organisatsioonisisene suhtekorraldus
 - 2) inimeste juhtimine, motiveerimine, arendamine
- 6.1.5 Suhtlemine – kesktase
- 6.1.6 Asjaajamine – kesktase
- 6.1.7 Arvestus-aruandlus – algtase
- 6.1.8 Oma töökoha korraldamine
- 6.1.9 Keeleoskus (vt lisa A)
 - 1) eesti keel – kesktase
 - 2) üks võõrkeel – algtase
- 6.1.10 Kutse-eetika

6.2 Põhioskused ja -teadmised

- 6.2.1 Kalasuitsutamise tehnoloogilise protsessi põhimõtted ja parameetrid mitmesuguste kalaliikide kül- või kuumsuitsutamisel
- 6.2.2 Suitsutatava kalatoorme üldine iseloomustus: liigid, tähtsamate kalaliikide keemiline koostis, lahkamisviisid jne
- 6.2.3 Kül- ja kuumsuitsukambrite, -ahjude ja seadmete ehitus ja tööpõhimõtted
- 6.2.4 Tehnoloogiline kütus. Suits, selle omadused ja kasutamine. Suitsutuspreparaadid ja nende kasutamine
- 6.2.5 Soojus- ja suitsugeneraatorite teenindamine
- 6.2.6 Suitsutusrežiimide määramine lähtuvalt kalatoorme või pooltoote liigist, suurusest, lahkamisviisist, rasvasisaldusest jm omadustest
- 6.2.7 Suitsutusprotsessi jälgimine ja reguleerimine välise vaatluse ja mõõdikute näitude alusel, protsessi kontrollimiseks ettenähtud dokumentatsiooni pidamine
- 6.2.8 Suitsukalatoodete pakendamine, ladustamine ja säilitamistingimused
- 6.2.9 Suitsukala ja suitsukalatoodete tehniline normdokumentatsioon (tehnoloogiajuhendid, standardid jm)
- 6.2.10 Valmis- ja pooltoodete kvaliteedi sensoorne hindamine
- 6.2.11 Kuum- ja külmsuitsukalatoodete defektid, nende tekkimise põhjused ning kõrvaldamise võimalused
- 6.2.12 Pesemis- ja desinfitseerimisvahendite kasutamine
- 6.2.13 Tegutsemine tööõnnetuse ja tulekahju korral
- 6.2.14 Suitsuahjude ja –käikude ning ventilatsioonüsteemide puhastamine ja korrashoid

6.3 Lisaoskused ja -teadmised

6.3.1 Erialane terminoloogia

6.3.2 Arvuti kasutamine

6.4 Isikuomadused ja võimed

- 1) loogiline mõtlemine
- 2) otsustusvõime
- 3) koostöövalmidus
- 4) vastutusvõime
- 5) õpivalmidus
- 6) säästlikkus
- 7) puhtus
- 8) hea koordinatsioon, kiirus
- 9) arenenud lõhna- ja maitsmismeel

7 KEHTIVUSAEG

Kutsestandard kehtib 4 aastat. Vastavalt vajadusele võib kutsestandardit muuta enne kehtivusaja lõppu.

KEELTE OSKUSTASEMETE KIRJELDUSED

Alljärgnevides nõuetes on lähtunud Eesti Vabariigi keeleseaduses kasutatavatest keeleoskustasemetest, laiendades samad nõuded võõrkeelele.

Eristatakse kolme keeleoskustaset:

Algtase – keele piiratud suuline ja elementaarne kirjalik oskus. Isik tuleb toime tuttavates keelekasutusolukordades, saab aru selgest kõnest igapäevaelu puudutavatel teemadel, mõistab üldjoontes lihtsama teksti sisu ning oskab täita lihtsaid tüüpdokumente ja kirjutada lühikesi tarbetekste.

Kesktaase – keele suuline ja piiratud kirjalik oskus. Isik tuleb toime mitmekesistes keelekasutusolukordades, saab aru normaalse tempoga kõnest, mõistab raskusteta igapäevaelu kajastavate tekstide sisu, suudab kirjutada oma tegevusvaldkonda puudutavaid tekste.

ARVUTI KASUTAMISE OSKUS

Arvutikasutaja oskustunnistus – AO (ECDL/ICDL – The European Computer Driving Licence/The International Computer Driving Licence) tõendab selle omaja praktilisi põhioskusi laiatarbe tarkvara kasutamisel. (AO tunnistuse omamine ei ole kutsekvalifikatsiooni taotlemisel kohustuslik.)

7 moodulit:

AO1 – Infotehnoloogia põhimõisted ja infoühiskond

AO2 – Arvuti kasutamine ja failihaldus

AO3 – Tekstitöötlus

AO4 – Tabelitöötlus

AO5 – Andmebaasid

AO6 – Esitlus

AO7 – Informatsioon ja kommunikatsioon

AO1 INFOTEHNOLOOGIA PÕHIMÕISTED JA INFOÜHISKOND

1. Põhimõisted
2. Riistvara
3. Mälu
4. Tarkvara
5. Arvutivõrgud
6. Arvutid igapäevaelus
7. Infotehnoloogia ja ühiskond
8. Turvalisus, õiguskaitse ja seadusandlus
9. Infotehnoloogia ja Eesti

AO2 ARVUTI KASUTAMINE JA FAILIHALDUS

1. Elementaarioskused
2. Töölaud
3. Failihaldus
4. Failide lihtne redigeerimine
5. Prindihaldus

AO3 TEKSTITÖÖTLUS

1. Alustamine
2. Põhioperatsioonid
3. Kujundamine (vormindamine)
4. Dokumendi viimistlemine
5. Printimine
6. Muud oskused

AO4 TABELITÖÖTLUS

1. Elementaarioskused
2. Põhioperatsioonid
3. Valemid ja funktsioonid
4. Kujundamine (vormindamine)
5. Diagrammid ja objektid
6. Printimine

AO5 ANDMEBAASID

1. Alustamine
2. Andmebaasi loomine
3. Vormi kasutamine
4. Informatsiooni otsimine
5. Aruanded

AO6 ESITLUS

1. Elementaaroskused
2. Põhitegevused
3. Vormindamine
4. Graafika ja diagrammid
5. Printimine ja levitamine
6. Slaidiseansi efektid
7. Slaidiseansi vaatamine

AO7 INFORMATSIOON JA KOMMUNIKATSIOON

1. Veebi kasutamise elementaaroskused
2. Veebis navigeerimine
3. Otsing veebis
4. Järjehoidjad (bookmarks)
5. Elektronposti kasutamise elementaaroskused
6. Kirjavahetus
7. Adresseerimine
8. Postkasti haldamine
9. Listid ja uudisgrupid